MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İsrail'de Ulusal Kimlik Tartışmaları: Ulus-Devlet Yasası ve Yansımaları

Ferit Belder*

Öz

İsrail'i Yahudi halkının ulus-devleti olarak tanıyan ve kamuoyunda ulus-devlet yasası olarak bilinen 'İsrail: Yahudilerin Ulus Devleti' isimli kanun 19 Temmuz 2018'de İsrail Parlamentosu olan Knesset'ten geçerek yarı anayasal statüye sahip İsrail'in 15. temel yasası haline gelmiştir. İsrail'de Arapça'nın statüsü, Batı Şeria'da yerleşimlerin durumu ve geçmiş temel yasalarla ilişkisi bağlamında birçok soru işaretini beraberinde getiren ulus-devlet yasası devletin Yahudi ve demokratik olma iddiasına da birtakım meydan okumalar getirmektedir. Bu çerçevede, çalışmamız ulus-devlet yasasının hem İsrail iç politikasındaki dengeler açısından etkisine hem de Filistin meselesi açısından yansımalarına odaklanmaktadır. Bu çerçevede ilk olarak ulus-devlet yasasını meydana getiren siyasal bağlam ortaya konularak hali hazırdaki iktidar koalisyonunun ideolojik ve siyasal yapısı tartışılacaktır. Ardından ulus-devlet yasasının iç ve dış politikada getirdiği yenilikler vurgulanarak yasanın temas ettiği siyasal ve toplumsal fay hatları özetlenecektir. Son bölümde ise yasanın hem İsrail ulusal kimliğine hem de İsrail-Filistin çatışmasına etkileri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: İsrail, Ulus-Devlet Yasası, Filistin, Yerleşimler, İsrailli Araplar

İsrail'de Ulusal Kimlik Tartışmaları: Ulus-Devlet Yasası ve Yansımaları

1. Giriş

İsrail Devleti'nin 1948 yılında bir Yahudi ulus-devleti olarak kurulmasına rağmen, bundan tam 70 yıl sonra 2018 yılında çıkarılarak İsrail'i Yahudi milletinin ulus-devleti olarak kabul eden 'İsrail: Yahudilerin Ulus Devleti' kanunu çeşitli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Burada temel mesele İsrail'in Yahudi ulus devleti olarak tanınmasından ziyade, İsrail Devleti içerisinde yaşayan Yahudi olmayanların siyasal ve kültürel kimliklerinin durumu ve barış süreçlerinde olası bir Filistin Devleti'nin kurulmasının öngörüldüğü 1967 sınırlarının ötesindeki (Batı Şeria ya da Yehuda ve Şomron)

* Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-Posta: fbelder@yahoo.com

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Filistin toprakları üzerinde ortaya koyduğu yaklaşımlardır. Bilindiği üzere İsrail Devleti'nin bir anayasası yoktur ve bunun yerine temel yasalar olarak adlandırılan ve devletin ilk yıllarında çeşitli siyasal sebepler dolayısıyla ertelenen anayasa yapımına hazırlık oluşturması için hazırlanan ve diğer yasalardan hukuki ve siyasal olarak farklılıklar taşıyan özel yasaların yarı anayasal statüleri bulunmaktadır. Ulus-devlet yasası da bu bağlamda İsrail Devleti'nin 15. temel yasası haline gelmiştir.

1992 yılında kabul edilen 'İnsan Onuru ve Özgürlüğü' temel yasası ile pek çok noktada zıt argümanları ortaya koyan yeni yasa, güncel siyasal ve ideolojik iklimin bir ürünüdür. Yasa her şeyden önce İsrail iç siyasetinde kuruluştan beri var olan bir takım siyasal ve toplumsal hatlar üzerinde değişiklik önermiş ve devletin Yahudi kimliği hem İsrail içerisinde, hem Batı Şeria'daki yerleşimlerle kurulan bağlar aracılığıyla, hem de Diaspora Yahudileri ile ilişkilerde güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. Ulus-devlet yasasını olanaklı kılan iktidar koalisyonunun kompozisyonu, hem Likud içerisinde hem de Likud ile Yahudi Evi partileri arasındaki sağ-muhafazakar seçmenlere yakınlaşma üzerindeki rekabet ile açıklanabilirken, genel manada yasanın ülkede iki devletli çözüme olan desteğin en alt düzeyde çıktığı[1] ve ABD Başkanı Donald Trump'ın Amerikan büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararı ile eş zamanlı gitmesi ile açıklanabilir.

2. İsrail'de İktidar Koalisyonu ve Ulus-Devlet Yasası

İsrail hali hazırda sağ-dindar koalisyon tarafından yönetilmektedir. Bu koalisyon içerisinde 6 parti bulunmaktadır. Bu partileri bir arada tutan şey siyasal bir bağlılıktan ziyade pragmatik önceliklerin ağır basmasıdır. Bu sebeple iktidar koalisyonu içerisindeki partilerin zaman zaman şiddetli tartışmalar yaşadığı görülmektedir. Resmi dinlenme günü olan Şabat gününde çalışma izinlerinin düzenlenmesinden, Yeşiva öğrencilerinin askere alınma tartışmalarına veya eğitim kurumlarında müfredat tartışmalarına Haredi (ultra-ortodoks) partiler ile iktidarın en büyük partisi olan Likud arasındaki anlaşmazlıklar koalisyonun istikrarını ciddi şekilde tehdit etmiştir. Aynı şekilde seküler milliyetçi bir parti olan Yisrael Beitenu partisi lideri Avigdor Liberman'ın Savunma Bakanı unvanıyla askere alımlarda Haredilerin on yıllarca sahip oldukları ayrıcalıkları hedef alması neticesinde küçük ortaklar arasındaki çatışmalar da benzer şekilde iktidar koalisyonunun istikrarına zarar

[1] Times of Israel, Support for two-state solution at lowest in nearly 20 years — poll, 13 August, https://www.timesofisrael.com/support-for-two-state-solution-at-lowest-in-nearly-20-years-poll/

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

vermiştir. Bu koalisyonu bir arada tutan ise ortalama sağ, muhafazakar değerlerin birleştiriciliğidir. Bu birleştiriciliğin güçlü olmasından ziyade zayıf olması bir yanda koalisyonun bir arada tutulmasına müsaade etmekte diğer yanda ise bu ortalama değerleri aşırı uçlara çekebilmektedir. Bu bağlamda Likud milletvekili ve Likud'un efsanevi liderlerinden Menahem Begin'in oğlunun hazırladığı daha makul tanımlamalar öngören ulusal yasadan[2] ziyaden daha sert ifadeler içeren Avi Dichter'in yasası öne çıkarılması bu sağ, muhafazakar değerlerin uçlara çekilmesini örneklemektedir. Buna bir başka örnek ise ulus-devlet yasasının pek çok kez değişikliğe uğraması ve ilk önerildiği şeklinden oldukça yumuşatılmış olması gerçeğidir. İlk formun Yahudi din kanunu Halaha'nın etkinlik alanını artırdığı ve sadece Yahudilerden oluşan yerleşim yerlerinin kurulmasını kabul etmesi gibi maddeleri düşünüldüğünde, iktidar koalisyonunun siyasal tahayyülünün sertlik yönündeki esneklikleri dana net olarak görülmektedir. Cumhurbaşkanı Reuven Rivlin'in yasanın bu değiştirilen maddeleri üzerine getirdiği ciddi eleştiriler ise Likud'un bu sağ-muhafazakar değerleri ana akım siyasal ölçülerde tutma gücünü yitirdiğini göstermektedir.

İsrail Devleti'nin bir Yahudi ulus devleti olarak tanınması talepleri hiç de yeni değildir. Henüz Bağımsızlık Bildirgesinde dahi devletin üzerine kurulu olduğu torakların Yahudi atalarının toprakları olarak nitelendirilmiş, devlet ise bu topraklar üzerindeki dini, ruhani ve siyasal kimliğin bir ifadesi olarak resmedilmiş ve "*İsrail topraklarında (Eretz Israel) İsrail Devleti olarak Yahudi devletinin kuruluşu*" ilan edilmiştir.[3] Bu açıdan İsrail en başından itibaren bir Yahudi ulus devleti olarak kurulduğu söylenebilir. Ancak aynı bildirge İsrail Devleti içerisindeki Yahudi olmayan nüfusa da açıkça sesleniyordu. Buna göre İsrail Devleti Yahudi göçü ve sürgünden toplanmaya açık olduğu kadar "*...din, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm sakinlerin siyasal ve sosyal haklarını tam eşitliğini sağlayacak; din, vicdan, dil, eğitim ve kültür özgürlüğünü garanti edecek, tüm dinlerin kutsal mekanları korunacak ve Birleşmiş Milletler Şartı'nda yer alan prensiplere sadık kalacaktır*" taahhüdüne de sahipti.[4] Hem iç siyasal aktörlere (sadece Araplara yönelik değil aynı zamanda dindar Yahudilere de yönelik) hem de uluslararası kamuoyuna yönelik bu bağımsızlık deklarasyonu günün koşulları dikkate alındığında İsrail'in modern bir ulus-devlet olarak tasarlandığının en açık ifadesi

[2] Liberal Yeş Atid (Gelecek Var) partisi tarafından da desteklenmiştir.
[3] The Declaration of the Establishment of the State of Israel, https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm
[4] Ibid.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olagelmiştir. Bu ulus-devlet hem Yahudilerin bir millet olarak iki bin yıllık sürgün hayatından bağımsız ve egemen bir devlet olarak yükselişini hem de uluslararası alanda henüz zafer kazanmış demokratik rejime bağlılığını ortaya koyuyordu. [5] Bu kapsamda devletin ismi, bayrağı ya da Şabat gününün resmi tatil günü ilan edilmesi gibi kriterler de açıkça devletin Yahudi karakterini ortaya koyuyordu.

Bağımsızlık Bildirgesinde açıkça belirtilen devletin Yahudi ulus devleti olma özelliği ile demokratik bağlılıklar tarihsel süreç içerisinde birtakım gerilimlerin yaşanmasına da sebep olmuştur. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi BM'nin 1947 Taksim Kararı'nda öngörülmesine karşın Filistin'de bir Arap devletinin kurulamamış olması, buna karşın Arap-İsrail Savaşları'nda İsrail'in topraklarını işgal yoluyla genişleterek bu toprakları askeri ve/veya siyasal olarak hükmetmesinin getirdiği belirsizliklerdir. 1967 Savaşı sonrası Dindar Siyonizm fikrinin en önemli ideologlarından Haham Avraham Kook'un oğlu Zeev Kook'un başını çektiği ve Batı Şeria topraklarının kolonizasyonunu amaçlayan yerleşimci hareketin kurumsallaşmasından Kudüs'ün 1980 yılında İsrail'in ebedi başkenti ilan edilmesine, 1993 Oslo Barış süreciyle işgalin kurumsallaşmasından Batı Şeria'da İsrail askeri rejiminin demokratik olmayan yöntemlerle güvenlik arayışlarına kadar İsrail'in yanı sıra bağımsız ve egemen bir Filistin Devleti'nin kurulamamış olması İsrail'in demokratik olma ideasını her zaman kırılgan kılmaktadır. Buna karşın İsrail'in bölgede halen pek çok ülke tarafından tanınmıyor oluşu da Bağımsızlık Bildirgesinde altı çizilen Yahudi ulus devlet tanımlamasının temel bir yasa ile altının çizilmesinin gereği argümanının çeşitli dönemlerde ortaya çıkarmıştır. Netanyahu da benzer şekilde İsrail'in Yahudi ulus-devleti olarak yaşama hakkının Filistinlilerce tanınmıyor oluşunu ulus-devlet yasasının gerekliliğini vurgularken gündeme getirmiştir. Son olarak BDS (Boykot, Tecrit ve Yaptırım) ve benzeri hareketlerin özellikle Batı Avrupa ülkelerinde kazandıkları prestij ve siyasal etkinlik de İsrail'in Yahudi karakterinin vurgulanmasının meşrulaştırılması için kullanılagelmiştir. BDS hareketi İsrail işgaline karşı klasik iki devletli çözüm önerilerin ötesine geçerek İsrail'i yerleşimci kolonyal bir devlet olarak tanımlamakta ve çözümün ise bir tek devlet olarak İsrail'in hali hazırdaki siyasal ve askeri rejiminin bir bütün olarak sorunsallaştırmasında görmektedir. Buna göre tarihte hiçbir zaman İsrail ve Filistin yan yana yaşayan iki devlet olmamıştır. Bu manada İsrail devletinde bir de-kolonizasyon savunulmaktadırlar[6].

[5] Buna rağmen bağımsızlık bildirgesinde demokrasi kelimesi geçmiyordu.
[6] Ilan Pappe and Noam Chomsky. (2015). *On Palestine*. (F. Barat, Ed.). Penguin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu bağlamda İsrail'de iki uluslu bir devlet tahayyülüne karşı çıkmak ve İsrail'in Yahudi karakterinin vurgulanması için çıkarılan ulus-devlet yasasının tarihi de 2011 yılında bugünkü yasanın mimarı Likud milletvekili Avi Dichter'in o zamanlarda Kadima milletvekili iken yaptığı öneriye dayanmaktadır. 2014 yılında yasa tekrar gündeme gelmiş ancak hem sert muhalefet hem de parti (Likud) içerisindeki liberal kanadın muhalefeti nedeniyle askıya alınmıştır. 2017 Kasım ayında kurulan komisyonun 2018 Mart ayında taslağı onaylamasıyla yasa parlamentoya gelmiştir. İsrail siyasal-toplumsal yapısı açısından kadim görülen sorunlara çözüm getirmekten ziyade hali hazırdaki siyasal düzeni Yahudi kimliği üzerinden yeniden tanımlama yoluna giderek İsrail'in iki uluslu tek devlet olması yolunun önüne geçilmiştir. Yasanın geçmesinin ardından Avi Dichter bu meselenin çözüme kavuşturulmuş olduğunu ve "*İsrail'i tüm vatandaşlarının ülkesi haline getirecek*"[7] en ufak bir düşüncenin önüne geçildiğini vurgulamıştır.

3. Ulus-Devlet Yasasının İçeriği

Bağımsızlık Bildirgesiyle karşılaştırıldığında, ulus-devlet yasasının devletin Yahudi kimliğine yaptığı vurguya karşın demokrasinin altının çizilmemiş olması noktasında bir benzerlik görülebilir. Buna karşın Bağımsızlık Bildirgesinde tüm vatandaşların siyasal ve sosyal haklarına vurgu yapılmış ancak ulus-devlet yasasında böylesi bir vurgu yapılmamıştır. Benzer şekilde Bağımsızlık Bildirgesinde de Yahudi halkının kendi devletlerini kurma hakkına vurgu yapılsa da ulus devlet yasasında bu hakkın sadece Yahudilere özgü olduğunu altı çizilme ihtiyacı duyulmuştur. Böylece genişleyen ve gelecekte muhtemel İsrail toprakları içerisine girecek Filistinli Arap nüfusun siyasal haklarının ulusal self-determinasyonu noktasında evrilmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Bunun dışında devletin ismi (İsrail), sembolleri (her iki yanında zeytin yaprakları olan yedi kollu şamdan ve altında İsrail yazısı), bayrağı (beyaz ve alt ve üst kenarlara yakın açık mavi şeriler ve ortasında yine mavi Davut Yıldızı) ve ulusal marşı (umut) gibi devletin Yahudi kimliğine vurgu yapan ve hali hazırda kullanımda olan unsurların altı çizilmiştir. Bu motiflerin devletin kuruluşundan beri var olması ve siyasal tartışmaların doğrudan içinde olmamasına rağmen yeniden tanımlanması yasanın Yahudi kimliğini güçlendirme amacıyla bağdaşmaktadır. Buna karşın Kudüs'ün birleşmiş ve

[7] The Conversation, Israel's new nation-state law restates the obvious, http://theconversation.com/israels-new-nation-state-law-restates-the-obvious-100310

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
bütün bir şekilde İsrail'in başkenti olarak tanınmasının ulus-devlet yasası içerisinde yer alması da özellikle ABD Başkanı Donald Trump'ın Amerikan Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşımasının getirdiği uluslararası alanda sağlanan güçle daha kolay hale gelmiştir. Hatırlanacağı üzere 1980'de İsrail Kudüs'ü tam ve birleşik bir şekilde ebedi başkenti ilan etmesinin hemen ardından pek çok ülke büyükelçiliklerini Tel Aviv'e taşıma kararı almıştı.

Yasa İsrail'in tüm dünyadaki Yahudilerin anavatanı olarak kabulünün altını bir defa daha çizerek devletin sürgünden toplanmaya açık olduğunu vurgulamıştır. Buna ek olarak devlet, hem İsrail'de hem de Diasporada Yahudilerin refahını korumayı taahhüt etmektedir. Devlet ile Diasporadaki Yahudi toplumu arasındaki bağların ve Yahudi toplumunu kültürel, dini ve tarihsel mirasının Diasporada korunması görevini vermektedir. Burada özellikle Yahudi toplumunun kültürel, tarihi ve dini mirası üzerinde devlet otoritesinin sadece Diasporada geçerli olması İsrail'deki dini otoriteler üzerinde hakim ultra Ortodoks siyasal aktörlerin muhalefeti sayesinde yasaya eklenmiş ve İsrail içerisindeki temel dini pratiklerin (din değiştirme, koşer, vs.) üzerindeki kontrolün devamlılığı sağlanmıştır.

Bunlara ek olarak İbrani takvimi, Miladi takvimin yanı sıra resmi takvim olarak tanımlanmış ve 'Bağımsızlık Günü' (Yom HaAtzmaut) devletin ulusal bayram günü 'İsrail Savaşlarında Kaybedilen Askerleri Anma Günü ve Holokost ve Kahramanları Anma' (Yom HaŞoah) günü ise devletin resmi anma günleri olarak kanunda yer almışlardır. Bunların dışında Şabat ve diğer İsrail bayramlarının resmi tatil statüleri yeniden tanınmış ve bu noktada Yahudi olmayanların da kendi tatil ve bayram günlerini sürdürmelerini güvence altına alınmıştır.

Kudüs'ün tam ve birleşik olarak başkent olduğunun vurgulanması dışındaki diğer maddeler aslında İsrail'de devlet kurulma sürecinden itibaren Bağımsızlık Bildirgesi başta olmak üzere çeşitli yasa ve belgelerde açıkça gösterilen ve pratikte uygulaması olan noktalardır. Bunlara ek olarak Diaspora ile ilişkiler bağlamında verilen Haredilerin tepkisi de görece daha kolay bir şekilde uzlaşma ile sonuçlanabilmiştir. Ancak Arapça'nın resmi dil statüsünden özel bir statüye indirilmesi ile Batı Şeria'daki yerleşimlerin ulusal bir değer olarak altının çizilmesi ciddi etkiler yaratmaktadır. Bu etkiler hem İsrail iç politikasında tarihsel olarak oluşmuş belirli statükolara meydan okumakta hem de İsrail-Filistin barış süreçlerinde vurgulanan en klasik yaklaşım olan iki devletli çözümün maddi koşullarını ortadan kaldırmaktadır.

4. Yasanın İç Politika ve Yerleşimler Üzerine Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ulus-devlet yasasının getirdiği en tartışmalı alanlardan bir tanesi de Arapça'nın özel statülü hale getirilmesi yoluyla İsrail'deki Arap azınlığın siyasal haklarının uğradığı kayıptır. Bağımsızlık Bildirgesinde yer alan Yahudi olmayanların dil hakları bağlamında kamusal hayatın pek çok alanında Arapça'nın resmi dil muadilinde işlem görmüştür. Esasen 1922 Britanya Mandası döneminde Arapça'nın resmi dil olarak kabulünden sonra herhangi bir yasa İsrail'de Arapçayı resmi dil olarak tanımamıştı. Ancak İsrail siyasal tarihi açısından bakıldığında gerek din-devlet ilişkilerinde gerekse İsrail yurttaşı Araplar ile devlet ilişkilerinde geçerli olan pragmatik bir kavram olarak statükonun böylesi bir tanıma verdiğini söylemek mümkündür. İşte ulus-devlet yasası tam bu noktada bir sosyal kontrat olarak statükonun Yahudi ulusal kimliği lehine bozulması anlamına gelir. Bu manada yasada ifade edilen Arapça'nın o güne de elde ettiği kazanımlara zarar verilmeyeceğinin beyanının siyasal açıdan ne ifade ettiği konusunda belirsizlikler vardır. Aynı şekilde devlet kurumlarında yahut bu kurumlar karşısında Arapça'nın kullanımıyla alakalı düzenlemelerin de daha sonraki yasalara bırakılması bu konunun ülkenin siyasal ve ideolojik konjonktürüne bağımlı kalacağını göstermektedir.

İbranicenin tek resmi dil olarak kabul edilmesini savunan görüş, dünyadaki diğer ulus devletleri örnek göstererek ülkelerde çoğunluğun konuştuğu dilin resmi dil olarak kabul edilmesinin olağan bir durum olduğunun altını çizmişlerdir. Ancak İsrail devlet kurulum süreci ve hemen sonrasında toplumsal grupların siyasal ve sosyal varlıklarının çeşitli biçimlerde tanındığı bir sistemin ürünü olduğu durumu gözden kaçmaktadır. Günümüzde medeni hukuk, eğitim, vs. gibi alanlarda sadece Yahudi-Yahudi olmayan şeklinde değil dindar Yahudilerin kendi aralarında da farklı pratikleri içeren özerkliklerin tanınmış olduğu görülmektedir. Bu açıdan baştan beri çoğulcu (ya da çoğulculuğun sürekli tartışıldığı) bir ülke olarak İsrail'de nüfusun yaklaşık %20'sinin oluşturan Arap yurttaşlarının anadillerine özel statü vermek suretiyle resmi statüsünü kaldırmak bu yöndeki çoğulculuğun önünü kesmektedir. Ayrıca yasa yapıcıların temel motivasyonu, Arapça'nın resmi statüsünün iptal edilmesiyle İsrail'in iki uluslu bir devlet haline gelmesinin önünün kapatılmasıdır. Sağcı Siyonist Stratejiler Enstitüsü (The Institute for Zionist Strategies) temsilcisi ve yasa yazım sürecinin ortaklarından Adi Adler Arapçanın statüsü ile İsrail yurttaşı Arapların geleceğini bu noktada kesiştirmiştir. "...iki dillilik bir devletin iki uluslu olduğunun önemli bir ifadesidir."[8] Ona göre bu durum aynı zamanda Arap toplumunun ve özellikle

[8] The National, Israel's push to strip Arabic of its official language status,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Arap milletvekillerinin Knesset'te İsrail'in bir Yahudi ulus devlet olmasına muhalefet edecek bir araç olarak dilin kullanılmasının önünü kesmeyi amaçlamıştır.[9]

Ulus-devlet yasasının hazırlık aşamalarında kapsamı öngörülemeyen unsurlardan bir tanesi de İsrail'in kuruluşundan bu yana devlet ile ittifak içerisinde olan ve İsrail ordusu, güvenlik teşkilatları ve devlet bürokrasisi içerisinde görev yapan Dürzi toplumunun gösterdiği tepkidir. Dürziler ulus-devlet yasası ile kendilerinin de dışlandıklarını düşünmektedirler. İsrail Dürzi toplumu lideri Muafak Tarif rahatsızlıklarını Başbakan Netanyahu'ya iletmiş ve yeni bir yasa sözü almışlardır. Ronson Merkezi'ndeki Dürzi Çalışmaları'nın başkanı olan Dr. Amin Kneifess de sorunun aslında doğrudan Dürzi toplumu ile alakalı olmadığını iddia etmekte ve asıl meselenin gelecekteki İsrail'in nasıl bir devlet olacağına ilişkin İsrail tanımlanmasını gösterdiğini vurgulamaktadır. Bunun yanında Dürzilerin askerlik yapmaktan vazgeçmeyeceğini söyleyerek Dürzilerin ulus devlet yasasına karşı olduklarını ifade etmiş ve eşit haklar ve çoğulculuk temelinde demokratik bir İsrail arzusunu dile getirmiştir. Yasaya karşı çıkmak için Tel Aviv'in ünlü Rabin meydanında toplanan Dürziler ve İsrail toplumunun çeşitli kesimlerinden gelen gruplar ve insanların oluşturduğu 50.000 kişilik kalabalık İsrail ve Dürzi bayraklarını bir arada taşırken benzer bir eleştiriye işaret ediyorlardı. Gösteride konuşma yapan Muafak Tarif Dürzilerin İsrail Devletinin varlığının devamı için yaptıklarını hatırlatarak bundan sonra da aynı kararlılıkla eşit ve onurlu bir yaşam için mücadele edeceklerini duyurdu[10]

İsrail içerisinde Yahudi olmayan grupların kimliksel haklarını tartışmalı bir pozisyona getiren ulus-devlet yasasının önemli bir etkisi de özellikle Batı Şeria'daki Yahudi yerleşimlerini kurumsallaştırmasıdır. Yasa, Yahudi yerleşimleri ulusal bir değer olarak görürken bu yerleşimlerin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için devleti sorumlu kılmaktadır. Yasanın ilk halinde sadece Yahudilerin yaşayacağı yerleşimlerin kurulmasının bir hak olarak tanınması gibi bir durum vardı. Ancak gelen yoğun eleştirilen bu maddenin iptal edilmesini sağladı. Buradaki temel motivasyon Yüksek

---

https://www.thenational.ae/world/mena/israel-s-push-to-strip-arabic-of-its-official-language-status-1.747850

[9] The National, Israel's push to strip Arabic of its official language status, https://www.thenational.ae/world/mena/israel-s-push-to-strip-arabic-of-its-official-language-status-1.747850

[10] Walla, רבבות במחאת הדרוזים: "פודלים מסיתים נשלחו להגן על חוק הלאום, https://news.walla.co.il/item/3178360

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Mahkeme'nin Yahudi Ajansı tarafından alınarak da kurulsa İsrail içindeki Yahudi yerleşimlerde Arapların da oturmasına müsaade eden meşhur kararlarının bir temel yasa ile üzerine çıkma arzusudur. Yasanın mevcut hali ise daha çok Batı Şeria'daki kolonizasyonun sistemselleştirilmesinin bir adımı olarak görülebilir. Bu bağlamda İsrail aslında bir gelecek tahayyülü ortaya koyarak Batı Şeria topraklarında bir irade göstermiş oluyordu.

Ulus-devlet yasasının yerleşimleri merkeze alan tahayyülü İsrail'de iki devletli çözüm kampının temel argümanlarının altının oyulması anlamına gelmektedir. Çünkü iki devletli klasik barış kampının temel prensibi olan 'iki halk için iki devlet' fikrinin pratikte uygulanmasının önü alınmıştır. Bu haliyle Dichter'in ifade ettiği gibi 'iki uluslu tek devlet' fikrini iç politikada ortadan kaldırmayı amaçlamış olsa da Batı Şeria'daki İsrail askeri rejiminin devletsiz bir halkı yönetmesi gibi anti-demokratik bir sistemin kurumsallaşmasının da önü açılmış oldu. Esasen İsrail toplumunda siyasal, sosyal, ideolojik ve ekonomik (özellikle Harediler için) gerekçelerle Batı Şeria'ya Yahudi göçünün arttığı bilinmektedir. Devletin de güvenlik ya da siyasi gerekçelerle yerleşimlere yönelik desteğin arttığı ya da azaldığı dönemler olmuştur. Hali hazırda ise Doğu Kudüs hariç Batı Şeria'da 400.000 Yahudi yaşamaktadır. Ancak yasanın getirdiği en önemli noktalardan bir tanesi bu yerleşimlerin ulusal bir değer olarak görülmesi yoluyla ulusal kimlik ile bağının kurulması ve gelecek İsrail Devleti tahayyülünün ayrılmaz bir parçası olarak tanımlanmasıdır. Bu yöndeki bir irade beyanı Batı Şeria'da gelecekteki bir Filistin Devleti ideasını da büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır.

5. Sonuç

İsrail'deki ulus-devlet yasası Bağımsızlık Bildirgesinden itibaren İsrail Devleti'ni Yahudilerin ulus devleti olarak nitelendiren pek çok yasaya rağmen, iktidar koalisyonu ve siyasal atmosferin uygun olmasıyla demokratik İsrail Devleti ideasının altını oyarak geçirilmiştir. Ulus-devlet yasasının parlamentoda kabul edilmesi hem İsrail iç siyaseti açısından hem İsrail-Filistin çatışmasının geleceği açısından önemli etkiler yaratmıştır. Arapçanın resmi dil statüsünün elinden alınması özelinde ve Yahudi olmayan İsrail yurttaşlarının sosyal ve siyasal haklarının göz ardı edilmesi genelinde İsrailli liderlerin uluslararası kamuoyuna verdiği Yahudi ve demokratik devlet ideası ve imajı zarar görmüştür. Demokratik prensipler Yahudi ulusal kimliğinin öne çıkarılmasıyla arka plana itilmiştir. Bu durum aynı zamanda 1992 yılında kabul edilen ve İsrail Devleti'ni Yahudi ve demokratik olarak niteleyen 'İnsan Onuru ve Özgürlüğü' ile de zıtlık göstermektedir. Yasanın İsrail-Filistin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

meselesindeki yansıması ise daha çok yerleşimlerin ulusal değer olarak tanınması suretiyle ulusal kimliğin içerisine alınması ve Batı Şeria'nın kolonizasyonunun sistematize edilmesidir. Bu yolla iki devletli çözüm olasılığı ciddi bir darbe almış olmakla beraber bölgedeki tüm Yahudi ve Arapları içerecek tek bir İsrail Devleti yolunda da herhangi bir adım atmış değildir. Zira yasanın en temel motivasyonu olan devletin Yahudi kimliğinin bekası için Batı Şeria'nın bir bütün olarak ilhak edilerek Filistinlilere vatandaşlık verilmesi düşünülmemektedir. Bunun yerine kısmi ilhak ve yerleşimlerin kurumsallaşması yoluyla bir apartheid rejimi kurumsallaştıran bir yol açılmıştır. Bu yöndeki bir askeri rejimin ise İsrail'in demokratik olma iddiasının sürdürmesi mümkün değildir.

The Effects of the Nation-State Law in the Context of the National Identity Debates

Abstract

The law named 'Israel: The Nation State of the Jewish People', which also known as 'the nation-state law', which recognises Israel as the state of the Jewish nation was passed in the Israeli parliament Knesset and became the 15th Basic Law in Israel, which has quasi-constitutional statue. The nation-state law challenges Israel's claims of being democratic and Jewish by bringing ambiguity in very controversial issues like the status of Arabic and the settlement issue in the West Bank and its relations with the previous basic laws. In this context, this paper focuses on the reflections of the law on the balances in domestic politics as well as the Palestinian issue. In this manner, the political context that enabled the creation of this law will be explained and the ideological and political structure of the current Israeli coalition will be discussed. Then, the political and societal fault lines that the law touches upon will be summarized by emphasizing the changes that the law brings in both domestic and international politics. Finally, the impact of the nation-state law on the Israeli national identity and Israel-Palestine conflict will be analysed.

Keywords: Israel, Nation-State Law, Palestine, Settlements, Israeli Arabs